

Erfgoeddag

17 april 2005

Voelt u het ook al kriebelen? De lente is in aantocht. Misschien hebt u net als ik zin om erop uit te trekken. Dat kan; want op 17 april is het opnieuw Erfgoeddag. Een uitstekende gelegenheid om het roerend en immaterieel erfgoed te ontdekken. Want ook dat is er massaal aanwezig in het Pajottenland. Het is alleen niet altijd voor de hand liggend om het te vinden. En dus hebben we met Breedbeeld alweer samen iets uitgewerkt. Op zeven locaties kunt u oude verhalen uit de regio ontdekken. En terwijl u van de ene plaats naar de andere gaat, kunt u genieten van het prachtige landschap onder de eerste zonnestralen!

Jean-Pol Ollrechts, gedeputeerde voor cultuur

inhoud

Breedbeeld	2
Klankbeeld	3
Erfgoeddag	4
Gaasbeek het kasteelleven met de markiezin	5
Galmaarden de Fossemannen uit het pajottenland	6
Gooik leven in de brouwerij!	7
Halle Halle en WO II	8
Lennik Lennik en het trekpaard	9
Pepingen terug naar het klooster en het pensionaat	10
Roosdaal leven met de windmolen	11

n i e u w s b r i e f

breedbeeld

samenwerken rond cultureel erfgoed en landschap

breedbeeld

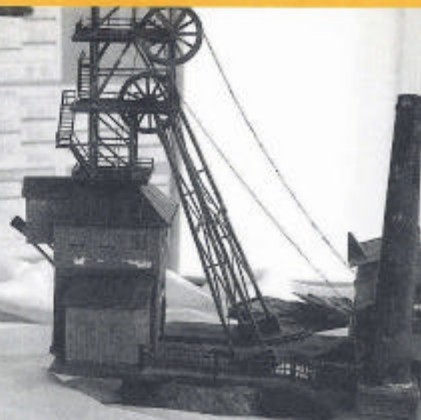
samenwerken rond cultureel erfgoed en landschap

Breedbeeld is, zoals u weet, een project over erfgoed en landschap. In negen gemeenten van het Pajottenland (Bever, Galmaarden, Gooik, Halle, Herne, Pepingen, Roosdaal en Sint-Pieters-Leeuw) willen we mensen en organisaties samenbrengen, samenwerking stimuleren en ervaringen en kennis uitwisselen. Zoals het past in het kader van een project dat een ambitieuze titel als Breedbeeld torst, benaderen we het thema vanuit veel verschillende invalshoeken. Het landschap bezit een schat aan verborgen betekenissen en ook het cultureel erfgoed is in deze regio veelvuldig aanwezig.

In de brochure 'Erfgoed in Pajottenland. Een breed beeld', die in het voorjaar van 2004 is verschenen, kon u kennismaken met musea, parken, kapellen, molens, ... een echt visitekaartje voor het Pajottenland. Maar nadat we de landschappen en de dingen hadden laten spreken, werd het ook tijd om het woord te geven aan de mensen achter de voorwerpen, om het verhaal achter de dingen te ontdekken. Vanuit die zorg lanceerden we Klankbeeld, een project rond mondelinge geschiedenis.

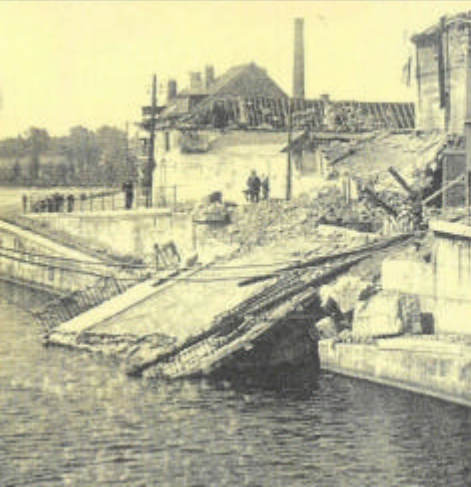

De Grootste Mijnwerkersvereniging van België, 1900.
De Grootste mijnwerkersvereniging van België.

klank beeld

Erfgoed gaat pas echt leven als de verhalen achter die gebouwen en relictien verteld worden, als bekend is wie daar gewoond heeft, als duidelijk is waartoe de voorwerpen die in de musea staan dienden, als het publiek hoort wat voor leven de mensen leidden, wier sporen we nu nog aantreffen. Daarom willen we met het project Klankbeeld deze verhalen vastleggen en zo een link leggen tussen de gebouwen, de voorwerpen, de afbeeldingen en de mensen. Samen met onze partners diepten we ongekende verhalen uit. Door deze verhalen niet alleen om te zetten in klank, maar ook in beeld krijgen de voorwerpen en relictien nieuw leven. Elke instelling of museum vertelt zijn eigen verhaal: de interviews, de contactpersonen en de presentatie werden telkens opnieuw goed overwogen. Op deze manier krijgen we kleine reportages op maat van het museum, zodat de beelden achtergrond geven aan de collectie, de lokale bevolking bij het erfgoed betrekken en dit erfgoed begrijpbaar en relevant maken voor een breder publiek.

Het resultaat -zeven verschillende korte reportages- kunt u bewonderen op Erfgoeddag (17 april 2005). Want dit jaar draait Erfgoeddag volledig rond 'Gevaar'. En net deze verhalen zijn erfgoed dat bedreigd is. De filmpjes worden u gepresenteerd in een speciaal voor Klankbeeld ontworpen zuil. Waar u deze zuilen kunt vinden, hoe lang ze daar staan, waarover de filmpjes gaan, ... kunt u allemaal in deze nieuwsbrief terugvinden.

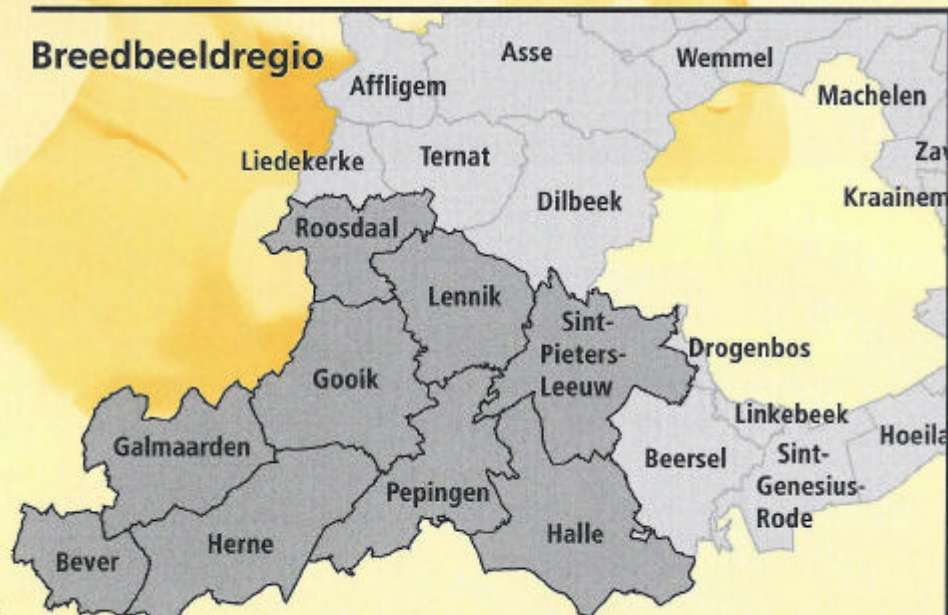

U zou kunnen zeggen dat **Erfgoeddag** in de lente doet wat Open Monumentendag in het najaar doet. Op Open Monumentendag Vlaanderen wordt u warm gemaakt voor het belang en de schoonheid van monumenten en andere waardevolle gebouwen. Het zogenaamde onroerend erfgoed.

Erfgoeddag wil het roerend en immaterieel erfgoed in de kijker zetten. Dat zijn de dingen en de verhalen die we van onze voorouders erfdien. Die zijn minder monumentaal, maar net zo belangrijk als onze gebouwen. En dus past Klankbeeld perfect in Erfgoeddag. Ook het thema van dit jaar 'Erfgoed in gevaar!' sluit perfect aan op Klankbeeld. Immers, als we die verhalen nu niet vastleggen, zijn ze binnenkort voorgoed vergeten.

De landelijke programmabrochure met alle activiteiten van Erfgoeddag kunt u gratis aanvragen via de Vlaamse Infolijn op het gratis telefoonnummer 0800-3 02 01 of via mail op info@erfgoeddag.be

Breedbeeldregio

Gaasbeek | Het kasteelleven met de markiezin

De korte documentaire wordt vertoond in de fruitkamer van het kasteel, vlak naast de keuken. Tot en met 6 november kunnen bezoekers het filmpje bekijken.

Het kasteel van Gaasbeek heeft aristocratische allures. Al in de 13e eeuw was hier een vesting, maar het gebouw kreeg zijn huidige vorm voornamelijk na een ingrijpende restauratie aan het einde van de 19e eeuw. Het kasteel werd toen grondig 'herbouwd' tot een sprookjesslot in renaissancestijl. Dit idee kwam van de laatste markiezin die op het kasteel verbleef. Marie Arconati-Visconti was een heel bijzondere vrouw. Verhalen genoeg dus om een reportage te wijden aan het leven op het kasteel ten tijde van deze markiezin.

Het archief beschikt ook over heel wat beeldmateriaal van deze frêle vrouw met een eigenzinnig karakter en een levensgrote passie voor geschiedenis.

Ze verbleef voor het laatst in Gaasbeek in 1914. Omdat rechtstreekse getuigen uit die periode natuurlijk niet meer in leven zijn, laten we de kinderen van het toenmalige personeel aan het woord. Vaak bezitten zij nog oude objecten en foto's, die verband houden met het kasteel. De getuigenissen vertellen over het leven van hun ouders op het kasteel, het harde werk en het aparte karakter van de markiezin. Ook de trots op en de liefde voor de plek is opmerkelijk.

KASTEEL
VAN
GAASBEEK

Contactgegevens

Kasteel van Gaasbeek
Kasteelstraat 40
1750 Gaasbeek
02-531 01 30

kasteelvangaasbeek@vlaanderen.be
www.kasteelvangaasbeek.be

Galmaarden | De Fossemannen uit het Pajottenland

De zuil kunt u vinden in het station van Galmaarden (Stationsstraat) en zal daar een maand lang vertoeven. Op Erfgoeddag zelf kunt u echter, behalve in het mini-mijnwerkersmuseum, ook terecht in het Gemeentelijk Ontmoetingscentrum Baljuwhuis van Galmaarden (Kammeersweg 2). Daar kunt u hetzelfde filmpje bekijken, maar enkel op Erfgoeddag zelf.

Gemeente Galmaarden

De Mijnwerker v.z.w.

Wie in het begin van vorige eeuw niet kon leven van de opbrengst van de malse weilanden en het frisse loof, was verplicht om den brode in de grauwe mijnschachten neer te dalen en steenkool te ontginnen. Vanuit het Pajottenland trokken honderden werklieden elke dag opnieuw naar de mijnbekkens van Charleroi en de Borinage. In 1867 werd de spoorlijn tussen Gent en Braine-le-Comte speciaal aangelegd om deze 'fossemannen' naar de mijnen te brengen. Het station van Galmaarden was een draaischijf voor het pendelvervoer van alle mijnwerkers uit de streek. Dit verouderde spoorwegstation werd in 1999 afgebroken en in 2000 vervangen door een modern station. De architectuur verwijst duidelijk naar het mijnverleden van de regio: de nabootsing van twee lifttorens van mijnschachten en de opstelling van een kolenwagentje. Bovendien vindt in het station ook het mini-mijnwerkersmuseum onderdak. Daar kunt u de getuigenis in woord en beeld meepikken van vier mannen die het mijnwerkersleven nog eens vanonder het

eeuwige stof halen. Zij vertellen vrijuit over hun dagelijkse leven "bij dag" (uit de mijn) en "bij nacht" (in de mijn). De fossemannen halen hun beste en slechtste herinneringen naar boven en voeren ons op hun manier 50 tot 70 jaar terug in de tijd.

Contactgegevens

Godelieve Deschuyffeleer
Voorzitter vzw De Mijnwerker
054-58 87 47

Kristof Andries
Cultuurdienst Galmaarden
054-51 61 61

Gooik | Leven in de brouwerij!

De zuil en het filmpje kunt u in het gemeenschapscentrum De Cam terugvinden (Dorpsstraat 67 A). Op Erfgoeddag en erna kunt u er de korte reportage bekijken.

Bent u op zoek naar het volksleven in het Pajottenland? Dan moet u zeker naar Gooik. Het gemeenschapscentrum De Cam is één van de vele historische sites van Gooik en herbergt een aantal aspecten van het volksleven in een uniek historisch kader. Het volkscafé De Cam biedt een gamma van streekbieren zoals lambiek, kriekenlambiek en geuze. U kunt er ook ter plaatse gebrouwen geuze degusteren. Want sinds 1997 doet De Cam opnieuw dienst als geuzestokerij. Lambiek, geuze en kriek worden hier nog volgens de ambachtelijke wijze geproduceerd en dat kunt u met eigen ogen bewonderen. In de gelagzaal staan nog een aantal oude caféspelen, resten van een oude traditie die in De Cam nog levendig wordt gehouden.

Het volkscafé fungeert ook als ontmoetingsplaats voor de talloze volksmuzikanten van het Pajottenland en daarbuiten. Want door de jaarlijkse stage volksmuziek en de aanwezigheid van Herman Dewit en het alombekende 't Kliekske is Gooik een centrum van volksmuziek. Niet zelden kan men deze mensen aan het werk horen bij een toevallig samenkomen. Eens per maand wordt op woensdagavond een Boombal georganiseerd: livemuziek en bruisende volksdansen tonen dat volksmuziek en -dansen allesbehalve uitgestorven zijn. Daarnaast herbergt De Cam ook het unieke volksmuziekinstrumentenmuseum.

Over de verscheidenheid aan volksactiviteiten en tradities van het volksleven in De Cam vertellen enkele getuigenissen met heel veel passie en enthousiasme.

mm
muziekmozaïek

Contactgegevens

- . Heemkundige Kring Gooik, Joke Delrue, 0478-99 06 12
- . Volksmuziekinstrumentenmuseum, Wijngaardstraat 5 - Gooik / 02-532 28 38
info@muzmoz.be · www.muziekmozaiek.be
- . Geuzestokerij (is te bezoeken op afspraak - 3 euro),
Karel Goddeau, 0476-81 68 06
- . De Cam, 02-532 21 32

Halle

Halle en W.O. II

U kunt het filmpje op Erfgoeddag en de volgende zes maanden bezichtigen in het Zuidwestbrabants Museum (Kardinaal Cardijnstraat 7 - Halle).

stad Halle

Het Zuidwestbrabants Museum ligt dan wel in Halle, het beperkt zich niet enkel tot deze historische stad. Ondergebracht in het gerestaureerde oud-jezuïetencollege tonen meer dan 10.000 collectiestukken een geschiedenis van het hele Pajottenland en de streek van Zenne en Zoniën. Het museum toont het dagelijkse leven van de gewone (en minder gewone) mens in onze streek aan de hand van archeologische vondsten en folkloristische en heemkundige voorwerpen. Het stadsarchief doet dat ook, maar met documenten van het stadsbestuur. Een combinatie van beide informatiebronnen levert een enorme hoeveelheid aan verhalen op. Zo ook van het dagelijkse leven in Halle tijdens de Tweede Wereldoorlog. De verhalen van de steeds schaarser wordende getuigen vullen het tastbare erfgoed aan. Achter de gewone voorwerpen en documenten zoeken we de buitengewone verhalen over vindingrijke overlevingsstrategieën van de kleine man, het smokkelen, de opluchting van de bevrijding, de achterhoedegevechten, ... In de reportage herkent u op de achtergrond bovendien de reconstructie van een laat-negentiende-eeuwse arbeiderswoning uit het museum. Ook een tijdelijke expo rond de oorlogsverhalen met nog nooit tentoongestelde stukken uit de reserve kunt u in het museum bezoeken.

Contactgegevens

René Borremans
conservator
02-365 94 15

Hermione L'Amiral
stadsarchivaris-documentbeheerder
0474-78 98 29 / 02-365 94 28

Lennik | Lennik en het trekpaard

Op Erfgoeddag kunt u de reportage bekijken in het Kasteel van Gaasbeek. Daarna vindt u de zuil terug in het gemeentehuis van Lennik (Markt 18).

Op de Markt van Lennik staat het welbekende beeld van het trekpaard, gemaakt door beeldhouwer Koenraad Tinel. Het paard is nauw verbonden met Lennik en het Pajottenland. Maar welke herinneringen zijn er nog aan de tijd dat paarden belangrijke trekdieren waren? Een van de laatste landbouwers, die tot enkele jaren geleden nog met zijn paard het land bewerkte, vertelt over het werk op het land voordat de tractor en andere apparaten hun intrede deden in de landbouw.

Contactgegevens

Dirk Sturtewagen
cultuurbeleidscoördinator
02-531 02 09

Pepingen | Terug naar het klooster en het pensionaat

De zuil en reportage zullen zowel op Erfgoeddag als erna tentoongesteld worden in Ontmoetingscentrum Ter Loo (Kareelstraat 6a - Bellingen).

Het kasteel-klooster Ter Loo is nu een ontmoetingscentrum dat ten dienste staat van de lokale verenigingen, beheerd door de vzw Bellingahaim. Het is tevens een opvangcentrum voor mensen met minder kansen in de maatschappij. Dit is echter niet altijd de functie geweest van Ter Loo. Het gebouw kent een lange geschiedenis, die teruggaat tot vóór 1215, waar we de eerste vermelding terugvinden in een oorkonde.

Gedurende ongeveer 68 jaar verbleven en werkten de zusters van St.-Vincentius in Ter Loo. Zij zorgden er voor onderwijs in de parochie.

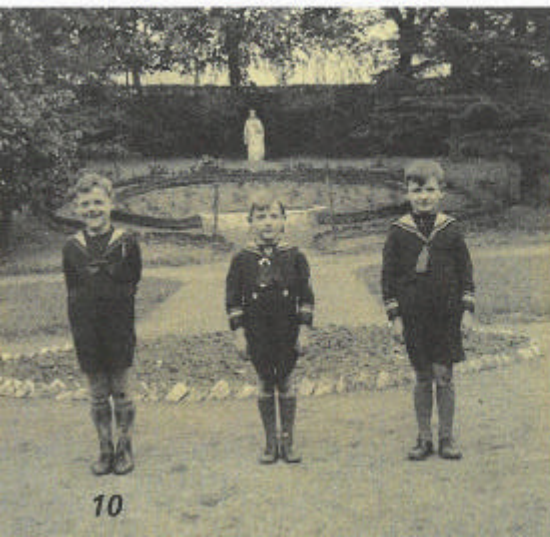
Op 3 mei 1922 namen de eerste drie zusters hun intrek in het op dat moment verlaten kasteel van Ter Loo. Maar begin jaren '90 werd de orde teruggedroepen en eindigde de periode van hun verblijf in Bellingen. Dit heeft onmiskenbaar sporen achtergelaten. Niet alleen sporen in het gebouw (de algemene indeling van de kamers, de bel op de speelplaats, ...), maar ook in het geheugen van vele leerlingen. Roger Limbourg heeft een deel van zijn prille jeugd doorgebracht in wat toen nog het 'Instituut St.-Joseph' heette. Voor hem was de periode die hij in Bellingen doorbracht 'de hel'. Hij was nog heel jong toen hij door zijn ouders met paard en kar tegen zijn zin naar het internaat in Bellingen gebracht werd. Zijn herinneringen aan de dag van de aankomst, het glas-in-loodraam, spelen op de speelplaats, enge beesten onder het bed en nooit uitgevoerde vluchtplannen zijn levendig.

Voor de gelegenheid keerde Roger Limbourg terug naar het klooster. Hij blikt terug op zijn verblijf in Ter Loo. Aan de hand van het filmpje krijgt u de gelegenheid om het klooster te (her)ontdekken.

Contactgegevens

Jean Pierre De Nayer
0486-93 11 15

Tine De Groote
cultuurbeleidscoördinator
02-383 14 36
tine.degroote@pepingen.be

Roosdaal | Leven met de windmolen

(O.-L.-V.-Lombeek)

Op Erfgoeddag is de filmzuil opgesteld aan de Hertboomwindmolen (Molenkauter 9 - Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek). Ook na Erfgoeddag kunt u het filmpje daar bekijken.

Gebouwd in 1727 is dit de enige overblijvende staakmolen in Vlaams-Brabant ten westen van Brussel. Hertboomwindmolen mag dan wel de officiële naam zijn van de molen, misschien kent u hem wel onder één van zijn vele andere namen: Tragische Molen, Onze-Lieve-Vrouwmolen, Molen van Lombeek, Zepposmolen of nog de windmolen van Kapitein Zeppos. Na een grondige restauratie is de molen opnieuw maalvaardig. Zit de wind goed, dan wordt er op zondagnamiddag zelfs graan gemalen.

Door het verzamelen van getuigenissen wordt het technische/economische, het culturele en het historische aspect van de molen belicht. Getuigenissen van familieleden vertellen over de brutale moorden in 1745 en 1917, waaraan de molen de bijnaam 'Tragische Molen' te danken heeft. Anderen getuigen over de opnames van het razend populaire televisiefeuilleton 'Kapitein Zeppos' in de jaren '60. En molenaars en molenbouwers vertellen dan weer over de werking van de molen, maar ook de invloed op het culturele en sociale leven van de omwonenden.

Contactgegevens

Hertboomwindmolen
Molenkauter 9
Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek
054-51 87 07
info@windmolen.be
www.windmolen.be

Wenst u deze nieuwsbrief
voortaan elektronisch
te ontvangen
stuur dan een mailtje naar
breedbeeld@vlaamsbrabant.be.
Wij zorgen in een muisklik dat
de nieuwsbrief in uw
elektronische postbus valt.

PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT

Geschiedenis van Landbouw en Voeding

Sustainable Open Space

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Nieuwsbrief

Krijgt u deze nieuwsbrief nog niet in uw brievenbus? Of kent u mensen die deze nieuwsbrief ook thuis willen ontvangen? Stuur ons uw gegevens door (naam, vereniging, adres, telefoon, e-mail) en u wordt opgenomen in onze Breedbeelddatabase.

Meer informatie?

U kunt altijd contact met ons opnemen:

Ann Degeest, coördinator Breedbeeld
(0472-900 714 - ann.degeest@cagnet.be)

Iris Steen, historische projecten
(016-26 76 77 - isteen@vlaamsbrabant.be)

Dominique Stels, cultuurcommunicatie
(016-26 76 05 - dstels@vlaamsbrabant.be)

Rebecca Schoeters, museumconsulente
(016-26 76 19 - rschoete@vlaamsbrabant.be)

Hadewijch Degryse, archeologe
(016-26 76 10 - jdelrue@vlaamsbrabant.be)

Els Deconinck, monumentenzorg
(016-26 76 15 - edeconin@vlaamsbrabant.be)

Schrijven kan naar:

*Provincie Vlaams-Brabant
Dienst cultuur - Breedbeeld
Provincieplein 1
3010 Leuven*

De provincie is ook bereikbaar op
www.vlaamsbrabant.be

COLOFON

lay-out:
grafische cel provincie
Vlaams-Brabant

v.u.:
Marc Collier,
provinciegriffier,
Provincieplein 1,
3010 Leuven